

**Εγκαίνια περιοδικής έκθεσης
«Από τα μακεδονικά στα θεσσαλικά Τέμπη. Από τη Ρεντίνα στη Βελίκα»
Παρασκευή 21-12-2018, ώρα 20:00 μμ.**

Με μεγάλη χαρά εγκαινιάζουμε σήμερα την περιοδική μας έκθεση «Από τα μακεδονικά στα θεσσαλικά Τέμπη. Από τη Ρεντίνα στη Βελίκα», η οποία ολοκληρώθηκε χάρη στη συμβολή και την ομαδική εργασία συναδέλφων, ειδικών επιστημόνων, πρώην συναδέλφων αρχαιολόγων που αφυπηρέτησαν και μας προσέφεραν τα πορίσματα των πολύχρονων ερευνών τους, τους οποίους όλους ευχαριστώ από καρδιάς για τη συμμετοχή τους.

Η προϊστορία της έκθεσης ξεκινά αρκετά παλαιότερα, όταν αναλαμβάνοντας τη Διεύθυνση του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού ενημερωνόμουν για το ανασκαφικό υλικό και γενικότερα τα πολιτιστικά αγαθά που φυλάσσονταν στις αποθήκες του, ώστε να αξιοποιηθούν σε περιοδικές εκθέσεις που θα σχεδιάζαμε με συγκεκριμένες θεματικές, οι οποίες θα εμπλούτιζαν και θα επέκτειναν το μουσειολογικό σκεπτικό της μόνιμης έκθεσης, εμβαθύνοντας περαιτέρω σε θέματα βυζαντινού βίου και πολιτισμού.

Μία από τις θεματικές που με ενδιέφεραν προσωπικά να ερευνηθεί και να παρουσιαστεί στο κοινό ήταν και εκείνη της οχύρωσης και της άμυνας στο Βυζάντιο μέσα από τη βυζαντινή καστροκτισία και ειδικότερα το υλικό που προέρχονταν από τα κάστρα ή τις οχυρωμένες πόλεις, τη Ρεντίνα, την Πύδνα, τον Πλαταμώνα και την ίδια τη Θεσσαλονίκη, ενταγμένο σε ένα ελκυστικό μουσειολογικό σκεπτικό που θα συνέδεε την αμυντική πολιτική της αυτοκρατορίας με τον καθημερινό βίο των πολιτών και τον στρατιωτικών, μέσω των δρόμων επικοινωνίας και διακίνησης ανθρώπων και αγαθών.

Έτσι ξεκινήσαμε, περί τα τέλη του 2016, τη διερεύνηση της δυνατότητας σχεδιασμού μιας περιοδικής έκθεσης με το υλικό που διαθέταμε στις αποθήκες μας, αλλά και με τη συνδρομή των Εφορειών Αρχαιοτήτων της Θεσσαλονίκης και ευρύτερα της Μακεδονίας και της Θράκης, που θα πραγματοποιούσαν το προαναφερόμενο σκεπτικό και θα έδινε τη δυνατότητα στις Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Α. να προβάλλουν το έργο τους, με την παράλληλη έρευνα, συστηματική καταγραφή και τεκμηρίωση των οχυρώσεων κάθε είδους στις περιοχές αρμοδιότητάς τους, την αποτύπωσή τους σε χάρτη και την παραγωγή σχετικής ταινίας.

Η πρόταση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Λάρισας, το 2017, να φιλοξενήσουμε στο Μουσείο την περιοδική έκθεσή της «Το κάστρο της Βελίκας. Ένας οχυρωμένος οικισμός της εποχής του Ιουστινιανού», έδωσε το έναυσμα να παρεκκλίνουμε από την αρχική ιδέα και να ασχοληθούμε ειδικότερα με τις οχυρωμένες πόλεις - κάστρα που συνδέονται με την ιουστινιάνεια περίοδο, στην γραμμή άμυνας μεταξύ Ρεντίνας (Μακεδονία) και Βελίκας (Θεσσαλία).

Η περιοδική έκθεση του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού «Από τα μακεδονικά στα θεσσαλικά Τέμπη. Από τη Ρεντίνα στη Βελίκα», μέσα από οκτώ ενότητες παρουσιάζει αφενός την «ταυτότητα - βιογραφία» πέντε πόλεων κάστρων – διατειχισμάτων που έχουν ιδρυθεί, κατασκευαστεί ή ανακαινιστεί την περίοδο του Ιουστινιανού σε συνδυασμό με την οχυρωμένη μητρόπολη της Θεσσαλονίκης και αφετέρου, σε δεύτερο επίπεδο, θέματα για την άμυνα και οχυρωματική του

Βυζαντίου, τον δημόσιο και ιδιωτικό βίο, τη λατρεία, την οικονομία, το εμπόριο στο Βυζαντινό Κάστρο, αλλά και τους θρύλους και τις παραδόσεις που συνδέονται με τα Κάστρα. Παράλληλα, εντάσσει στα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα 287 εκθέματα, όπλα, εργαλεία, κοσμήματα, αντικείμενα μικροτεχνίας, μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη, τοιχογραφίες, ψηφιδωτά, κεραμικά, νομίσματα, σταθμιά, τα περισσότερα από τα οποία παρουσιάζει για πρώτη φορά στο κοινό.

Ευχαριστώ θερμά το Υπουργείο Πολιτισμού και τις αρμόδιες Υπηρεσίες του για την υποστήριξη, τις συνεργαζόμενες Εφορείες Αρχαιοτήτων που μας δάνεισαν με προθυμία πολιτιστικά αγαθά από τις συλλογές τους, παραχώρησαν φωτογραφικό και εποπτικό υλικό και συνέβαλλαν με σχετικά κείμενα στην υλοποίηση του καταλόγου: Την ΕΦΑ Λάρισας και την προϊσταμένη της Σταυρούλα Σδρόλια, την ΕΦΑ Χαλκιδικής και Αγίου Όρους και τον προϊστάμενό της Ιωάννη Κανονίδη, την ΕΦΑ Περιφέρειας Θεσσαλονίκης και την προϊσταμένη της Μαρίζα Τσιάπαλη, την ΕΦΑ Πόλης Θεσσαλονίκης και τους αναπληρωτές προϊσταμένους της Πολυξένη Αδάμ Βελένη, σήμερα Γενική Διευθύντρια Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Γεώργιο Σκιαδαρέση, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πιερίας και τον προϊστάμενό της Χρήστο Γκατζόλη. Ευχαριστώ τα ιδρύματα και ινστιτούτα που μας διέθεσαν ατελώς φωτογραφικό υλικό, την Αρχιεπισκοπή Ραβέννας και το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Ευχαριστώ ακόμη την Επίτιμη Έφορο Αρχαιοτήτων, Δρ Ευτέρπη Μαρκή και την Αρχαιολόγο Δρ Κάτια Λοβέδου – Τσιγαρίδα για τη συμβολή τους στον κατάλογο και τη διάθεση φωτογραφικού υλικού, τον καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. Κωνσταντίνο Τοκμακίδη για το έργο αποτύπωσης του Κάστρου της Ρεντίνας, τον Γιώργη Μελίκη για τη διάθεση ακουστικού υλικού. Ευχαριστώ και συγχαίρω τους συντελεστές της έκθεσης και του επιστημονικού καταλόγου, τους συγγραφείς, τους συναδέλφους μου στο Μουσείο κάθε ειδικότητας και ιδιαίτερα την επιμελήτρια της έκθεσης και του επιστημονικού καταλόγου, Τμηματάρχη, Δρ Ευαγγελία Αγγέλκου, την αρχαιολόγο, μουσειολόγο Μερόπη Ζιωγάνα, την αρχιτέκτονα και μουσειογράφο Αναστασία Καραδημητρίου και για τις υπέροχες γραφιστικές συνθέσεις και εσάς κ. Γενική Διευθύντρια που μας τιμάτε με την παρουσία σας. Την έκθεση συνοδεύει όπως πάντα δίγλωσσος επιστημονικός κατάλογος που θα διατεθεί προς πώληση στο ΤΑΠΑ και σύντομο ενημερωτικό δίγλωσσο επίσης φυλλάδιο που διανέμεται δωρεάν στους επισκέπτες.

Εύχομαι η έκθεσή μας να αποτελέσει το έναυσμα για την περαιτέρω έρευνα θεμάτων που σχετίζονται με την άμυνα και οχύρωση στο βορειοελλαδικό χώρο κατά τους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και την ανάδειξη των αρχαιολογικών θέσεων που εξυπηρετούν ανάλογους σκοπούς, οχυρωμένων οικισμών, κάστρων, φρουρίων, πύργων κ. ά. διασυνδεδεμένων σε μία πολιτιστική διαδρομή με τελικό αποδέκτη το κοινό.

Δρ Αγαθονίκη Τσιλιπάκου

Προϊσταμένη Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού